

Nr 13.

Ankom till riksdagens kansli den 18 maj 1928 kl. 3 e. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 13, i anledning av väckt motion om samarbete mellan staten och huvudstaden för ordnande av trakten kring riksdagshuset och uppförandet där av ett nationellt mänsklighetsmonument.

I en inom första kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott för behandling hänvisad motion, nr 225, har herr *Lindhagen* hemställt,

att riksdagen ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte skyndsamt inleda underhandlingar med Stockholms stad om gemensamt samarbete med staten på sätt i motionen beröres för ordnandet av trakten kring riksdagshuset samt uppförandet av ett nationellt mänsklighetsmonument framför detsamma.

I avseende å motiveringen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen från fullmäktige i riksgäldskontoret och är nämnda yttrande såsom bilaga fogat härvid.

Utskottet tillåter sig erinra därom, att herr *Rydén* i en inom andra kammaren väckt motion, nr 347, hemställt, att riksdagen måtte uppdraga åt nämnda fullmäktige att skyndsamt verkställa utredning och framlägga förslag till ordnande av de angelägenheter — åsyftande ett ordnande av planen framför och omkring riksdagshuset m. m. — som i motionen berörs.

Över sistnämnda motion har bankoutskottet i afgivet utlåtande, nr 44, yttrat sig och därvid anfört bland annat följande:

»Enligt motionärens förslag skulle den ifrågasatta utredningen rörande Helgeandsholmens ordnande avse *dels* ordnandet av planen framför och omkring riksdagshuset jämte en lösning av den i samband därmed stående frågan om riksbrons utförande, *dels ock* resandet framför riksdagshuset av ett nationalmonument till hugfästande av Engelbrektsminnet. De sålunda angivna spörsmålen synas emellertid kunna betraktas såsom två från varandra skilda frågor. Frågan om Helgeandsholmens ordnande synes utskottet vara av beskaffenhet att bära bedömas från mera allmänna synpunkter än dem, som finge anläggas, därest man från början utginge från att ett nationalmonument borde resas framför riksdagshuset. Vid en i detta avseende fullt förutsättningslös utredning torde komma att framgå, huruvida ett skulpturverk kan eller bör ingå såsom ett led i platsens utsmyckning, och sålunda bättre förutsättningar skapas för ett ställningstagande till frågan om åstadkom-

mande i detta sammanhang av ett nationalmonument och om den karaktär, ett sådant — om det finnes böra komma till stånd — lämpligen bör erhålla.»

Vidkommande ordnandet av planen framför och omkring riksdagshuset, tillstyrkte utskottet i anslutning härtill, att utredning snarast möjligt måtte åvägbringas rörande de åtgärder, vilka lämpligen borde vidtagas för att giva platsen ett utseende, som svarade mot dess karaktär och som i större utsträckning än vad för närvarande vore fallet toge hänsyn till dess läge i slottets närhet.

Bankoutskottets utlåtande utmynnade i en hemställan, att riksdagen måtte *dels* uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att i samråd med byggnadsstyrelsen skyndsamt verkställa utredning och avgiva förslag i fråga om åtgärder för ett tillfredsställande ordnande av riksdagshusets omgivningar; *dels ock* bemyndiga fullmäktige att av förslagsanslaget till riksdags- och revisionskostnader samt kostnader för riksdagens hus bestrida de för ändamålet erforderliga kostnaderna.

Denna hemställan har av riksdagen bifallits.

Under åberopande av vad sålunda förekommit får utskottet — som förutsätter, att de av motionären framförda synpunkter och förslag, i den mån de falla inom ramen för den anbefallda utredningen, därvid vederbörligen beaktas — hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 18 maj 1928.

På utskottets vägnar:

J. P. JOHANSSON.

Närvarande vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet: herrar *Johansson* i Hornsberg, *Sandegård*, *Ekman*, *K. J.*, *Magnuson**, *Forssberg*, *Kropp*, *Wijkström* och *Andersson* i Arbrå.

---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

*Bilaga.**Till Första kammarens första tillfälliga utskott.*

Med anledning därav få fullmäktige anföra följande.

I infortrat yttrande av den 16 innevarande februari till riksdagens bankoutskott, varav bestyrkt avskrift bilägges, hava fullmäktige tillstyrkt ett av herr Rydén i en inom andra kammaren väckt motion framlagt förslag rörande skyndsamt utredning genom fullmäktiges försorg av frågan om försättande av planen omkring riksdagshuset i ett värdigt skick m. m.

Herr Lindhagen uttalar i sin motion, att intet synes vara att erinra mot, att riksdagen uppdrager åt fullmäktige i riksgäldskontoret att skyndsamt verkställa utredning och framlägga förslag till ordnande av de angelägenheter, som i herr Rydéns motion beröras. Vidare förklarar herr Lindhagen, att det synes honom lika uppenbart, att saken bör ordnas genom en samverkan mellan staten och huvudstaden; och hänvisar motionären i detta hänseende särskilt till byggandet av riksbron och Norrbrons eventuella ombyggnad, nationalmonumentets utformning samt den öppna platsens framför riksdagshuset utseende och plantering liksom även frågan om äganderätten till denna öppna plats. Motionären finner, att en sådan samverkan lämpligen bör förmedlas genom regeringen och hemställer därför, att riksdagen ville anhålla, att Kungl. Maj:t måtte skyndsamt inleda underhandlingar med Stockholms stad om gemensamt samarbete med staten på sätt i motionen beröres.

I likhet med herr Lindhagen finna fullmäktige självfallet, att trakten omkring riksdagshuset ej kan slutgiltigt ordnas utan ett nära samarbete rörande åtskilliga frågor med Stockholms stads myndigheter. Fullmäktige kunna emellertid ej dela motionärens uppfattning, att detta samarbete bör förmedlas genom Kungl. Maj:t. Då utredningen i övrigt skulle anföras åt fullmäktige, vore en dylik anordning föga lämplig och ägnad att försvåra ernåendet av ett enhetligt resultat. Det utredningsuppdrag, som eventuellt kommer att lämnas fullmäktige, bör därför enligt fullmäktiges mening omfatta även förandet av de förhandlingar med stadens myndigheter, som kunna erfordras för utredningens genomförande.

Vad därefter beträffar frågan, huruvida ett monument bör placeras på planen framför riksdagshuset och av vad art detta i sådant fall bör vara, kunna fullmäktige givetvis i frågans nuvarande läge ej göra något uttalande därom. Att riksdagen i sitt eventuella beslut om utredning skulle lämna några direktiv i detta ämne, såsom herr Lindhagen synes hava åsyftat, kan enligt fullmäktiges mening ej vara lämpligt, utan böra de sakkunniga personer, som fullmäktige givetvis måste anlita vid utredningen, därvid hava i möjligaste mån fria händer att utforma ett förslag på det sätt, de kunna finna lyckligast. Herr Lindhagens synpunkter i förevarande motion komma givetvis att vid utredningen vederbörligen beaktas.

Med återopande av vad sålunda anförts få fullmäktige avstyrka herr

Lindhagens hemställan om skrivelse till Kungl. Maj:t i nu ifråga ärende.

Stockholm den 29 februari 1928.

Karl Hildebrand.

G. Lagerbjelke.

G. Kobb.

H. S. Tamm.

Eric Hallin.

Anders Anderson.

| John Hägglund.